

Резюмета към научните публикации

на

гл. ас д-р Марина Георгиева Пиронкова,

щатен преподавател в СУ „Св. Климент Охридски”,

Факултет по начална и предучилищна педагогика,

катедра по Социална педагогика и социално дело

за участие в конкурс за академичната длъжност „Доцент”

по направление 1.2. Педагогика (История на педагогиката и българското образование),

обявен в ДВ – бр. 88 от 13.11.2015 г.

I. МОНОГРАФИИ

1. **Пиронкова, М.** Гимназиалното образование в България 1878 – 1944. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2015, 138 с.

Монографията е първото цялостно изследване на гимназиалното образование в България в периода от Освобождението до 1944 г., в което са анализирани характерните особености на българските гимназии и връзките им с практиката в европейските страни. Първата глава, в която се изяснява гимназията като вид учебно заведение, осмисля особеностите и развитието на немските, австрийските и руските гимназии през XIX в. и равните на тях средни учебни заведения във Франция и Англия. Разглеждат се българските гимназии, които са основани през Възраждането.

Втората глава разглежда първия период от развитието на гимназията – от Освобождението през 1878 г. до 1909 г., време на постепенно изграждане на образователна система и установяване на гимназията като общообразователно училище на равнището на средното образование. Обществото се нуждае от подготвени

специалисти за икономиката, политиката, администрацията и гимназиите са решение на този проблем. Целта им е да дават средно образование и да готвят младежите за постъпване в университета. Държавата е главният фактор за развитието на гимназиите, като ги открива, управлява, финансира. Има мъжки и девически гимназии, които първоначално са различни като срок на обучение и учебни програми, а в началото на ХХ в. се уеднаквяват. Съществуват реални и класически гимназии като първите категорично преобладават.

Вторият период, който разглежда развитието на гимназията след приемането на Закона за народното просвещение през 1909 г. до 1944 г., е представен в третата глава. Законът съгласува българското образование както с просветните традиции, така и с европейската практика. Създава се гимназия със свободен достъп и висока вътрешна селекция, при която най-добрите завършват с матура. Общественият интерес към гимназията расте и училищата се увеличават и като брой, и като обхват. Създават се непълни гимназии (след Първата световна война най-често смесени), които имат по-малко класове и равнището на образование в тях не е на висотата на „старите“ мъжки и девически гимназии. Освен държавните гимназии има и общински и частни. Последните са откривани от чуждестранни дружества и религиозни ордени и общества, следват учебната програма на българските гимназии и са признати от държавата. Учители и ученици, критерии за равнището на гимназиалното образование, са проучени като брой и подготовка. Направени са изводи за гимназиите като успешно съчетаване на европейските модели и спецификата на българската обществена действителност.

II. КОЛЕКТИВНИ МОНОГРАФИИ

2. **Пиронкова, М.** История на образователната система в България. – В: **Попов, Н., М. Пиронкова.** Образователната система в България. История. Съвременно състояние. Сравнение с други страни. София, Бюро за педагогически услуги, 2007, с. 11 – 90; 267-268.

Публикацията е част от комплексно изследване на образователната система, която разкрива нейното историческото развитие от Освобождението на България през 1878 г.

до демократичните промени през 1989 г. Този продължителен развой, който обхваща повече от 110 години е разделен на три големи периода на базата на нормативното регламентиране на образователната система. Първият период има своето начало през 1878 г., когато се поставя началото на изграждането на съвременната българска държавност и продължава до 1909 г., когато е приет най-трайният закон за народното просвещение, обобщаващ най-добрите традиции на автономност и права на училищата, съчетани с държавно управление и контрол. Отличителна характеристика на периода са резките промени и търсенията на национална, отговаряща на общественоекономическите и културните особености на България, образователна система.

Вторият период обхваща годините от 1909 до 1944 г. Той се характеризира с по-голяма стабилност на образователната система, задължително 7-годишно основно образование (от 1921 г.) и прогресивно увеличаване на обхванатите в нея деца. Постига се баланс между централизацията на образователната система и запазването на местната инициатива и контрол, който е нарушен в края на периода. Въвеждат се задължителни държавни стандарти (програми и правилници) за всички училища – държавни, общински и частни.

Третият период е на т.нар. социалистическо развитие – от 1944 до 1989 г. Въпреки че първият социалистически закон за народната просвета се приема през 1948 г., промените в образователната система започват още през първите месеци на управлението на Отечествения фронт. Образователната система става изцяло държавна, силно централизирана, управлявана с партийни решения. Положително е разширяването на училищната мрежа и на обхванатите в нея деца.

Изследването е обогатено с 11 таблици, илюстриращи структурата на образователната система съобразно законовите положения. Изведени са важни характеристики на българската образователна система като основа за насочване на бъдещото ѝ развитие.

3. **Пиронкова М.** История на социалното дело в България. – В: Академични полета на социалната педагогика. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2014, с.56-106.

Публикацията представлява проучване на развитието на обширната област на социалното дело – от първите опити през Възраждането до изграждането му в модерната българска държава в периода от 1878 до 1944 г. Изследването е в няколко насоки: първо

– регламентирани в законодателството; второ – фактори, или субекти, които инициират и осъществяват социалната подкрепа през този период – благотворителни дружества, Българският женски съюз, Българската православна църква, Българското дружество „Червен кръст“, Съюза за закрила на децата в България, местните и държавни органи. Третата насока е изследването на полетата на социалното дело: грижа за изоставени деца и сираци, подпомагане на бежанци и бедни хора, работа с непълнолетни правонарушители, и формите, в които се осъществява социалната дейност: сиропиталища, ясли, домове за юноши, приемна грижа, безплатни трапезарии, летни игрища, летовища, старопиталища и др. Важен аспект в историята на социалното дело в България е подготовката на специалисти за работа в тази област и изследването проследява първите ѝ форми – курсовете за самарянки, обучението на учителки-съветнички и Висшата социална школа към Българския женски съюз.

III. УЧЕБНИЦИ И УЧЕБНИ ПОМАГАЛА

4. **Стефанов, С., М. Пиронкова, Г. Стоянов, Ж. Атанасов.** История на педагогиката и българското образование. Трето преработено издание, Веда Словена, С., 2009, с. 60-64, 71-77, 158-160, 181-196, 200-203 (от дял първи тема 8, 10 – I; от дял втори теми 7 (специални училища), 11, 13 -1).

Участието в учебника е чрез анализа на идеите и приноса на Фр. Фрьобел за педагогическата теория и практиката на детските градини; на идеите на реформаторската педагогика – направлението за свободно възпитание, движението за възпитание чрез изкуство, идеите на М. Монтесори, социалната педагогика, Валдорфската педагогика и др. От историята на българското образование са представени специалните училища през Възраждането и е изследвана просветната политика в периода 1909 – 1944 г.

5. **Пиронкова М., С. Стефанов** *Възрожденски педагогически текстове.* Избрани откъси. Съставителство, предговор и бележки. В съавторство. С., Университетско издателство “Св. Климент Охридски“, 2012, 231 с.

Книгата представя някои от най-използваните учебници в българското възрожденско училище, като включва откъси, ключови за разбирането на учебното съдържание в българското училище преди Освобождението през 1878 г. Във въвеждащата част са представени авторите им и са разкрити особеностите и значението на посочените учебници. Разгледаните от мен възрожденски учебници са с автори Й. Ковачев (Буквар по звучната метода за народните школи), Д. Манчов (Бащин език), Хр. Павлович (Аритметика, или наука числителна) и Хр. Данов (Пространна числителница).

IV. СТУДИИ

6. **Пиронкова М.** Развитие на гимназиалното образование в България (1878-1944). // *Историческо бъдеще*, 2013, бр. 1-2, с.37-58.

Статията изследва развитието на гимназиалното образование в България по време на третото българско царство, като извежда държавната политика и законодателното регламентиране на гимназията като елемент от образователната система. Разглеждат се два периода – от 1878 до 1909 г и от 1909 до 1944 г., като са изведени особеностите в развитието на гимназиалното образование. През първия период това са постепенно изграждане и стремеж към изравняване на мъжкото и девическото образование, както и очертаване на връзката между гимназиалното и висшето образование. Вторият периода свидетелства за стабилност в развитието на гимназиалното образование и изграждане по модела на европейските страни. Разгръща се мрежа от гимназии, които се различават по програмите си (класическа, полукласическа и реална), по вид (мъжки, девически и смесени) и по курс на обучение (пълни и непълни). Изведени са основните проблеми пред гимназиалното образование извън големите градове: финансиране, материално осигуряване, квалификация на учителите.

7. **Пиронкова М.** Развитие на гимназиалното образование в България (от Освобождението през 1878 г. до промените през 1989 г.). // *Годишник на Софийския университет*, ФНПП, 2013, т. 106, С., 2015, с. 201-218.

Студията представя развитието на гимназиалното образование в България в период от повече от сто и десет години, като фокусът е върху държавната политика спрямо гимназиалното образование и върху законодателното регламентиране на гимназията като част от образователната система. Очертани са три периода в това развитие: първият обхваща времето от Освобождението до 1909 г.; вторият е от 1909 до 1944 г. и третият – от 1944 до 1989 г. Първият период се характеризира със стремеж за установяване на гимназията като част от образователната система, с грижа за изравняване на мъжките и девическите гимназии и утвърждаването им като основа на висшето образование. Вторият периода е време на стабилност и постепенно разширяване на мрежата от гимназии, прекъсвано от кратки и неефективни промени. Третият период, т. нар. социалистическо развитие, е белязан от противоречието на бурното откриване на гимназии през първите години и стремежа към професионализацията им през следващите три десетилетия.

V. СТАТИИ

8. **Стефанов, С., М. Пиронкова** Великата френска революция и образованието – проекти и реализация. // *Народна просвета*, 1989, №7, с. 35-44.

Статията представя ролята на Великата френската революция за установяване на модерното образование във Франция, а оттам за въвеждане на някои от основните принципи в европейското образование: правото на гражданина на образование, роля на държавата и местните власти за управление на образованието, свобода в образованието. Проследени са опитите, успешни и неуспешни, за повишаване на общото равнище на образование, за създаване на различни по вид и степен учебни заведения (общообразователни и, специални и професионални). Открити са някои от недостатъците в образованието през този период – непоследователност, прекомерна власт на държавата, милитаризация.

9. **Пиронкова М., С. Стефанов** Българското начално училище в нормативни документи (70-те – 80-те години на XIX в.) // *Начално образование*, 1999, № 4, с. 66-76.

Статията изследва в сравнителен план обществените виждания за началното образование в годините непосредствено преди и след Освобождението на България, изразени съответно в решенията от учителските събори през 70-те години на XIX в. и в нормативните документи през периода от Освобождението (1878) до Съединението (1885). Очертани са основни показатели като задължителност, продължителност на обучението, начална възраст, разделно обучение на момичета и момчета, продължителност на учебната година, квалификация на учителите. Специално внимание е отделено на анализа на учебните програми, чиито предмети са групирани в две групи: основни и допълнителни. Доказана е приемствеността между възрожденското и следосвобожденското начално училище и в организационно, и в съдържателно отношение.

10. **Стефанов, С., М. Пиронкова** Памет за професор Димитър Кацаров. 43-та международна конференция на World Education Fellowship // *Стратегии на образователната и научната политика*. 2006, № 6, с.158-163.

Статията представлява оценка на приноса на проф. Димитър Кацаров за развитието на модерната педагогическа наука в България. Изведени са връзките му с международните организации, представляващи движението за ново възпитание и ролята му за приобщаване на българската педагогическа общественост към водещите европейски идеи за свободно възпитание и разгръщане на потенциала и активността на детето. Акцентът в статията е върху процеса на зараждане, е по-нататък на разширяване на участието на проф. Кацаров и други български педагози в New Education Fellowship, водещ представител на реформаторската педагогика.

11. **Stefanov, S., M. Pironkova** Professor Dimitar Katzarov – a Founder and Leading Person in the New Education Fellowship. *Study of the New Education Movement*,

Статията от сп. „Стратегии на образователната и научна педагогика“ (№10), издадена на японски език, благодарение на проф. Х. Ивама

12. Пиронкова М. Естетико-художественото възпитание във възгледите на педагогическите мислители. // *Предучилищно възпитание*, 2011, 3, с. 53-56.

Статията разглежда проблема за развитието на естетическото възпитание в исторически план в трите главни периода – Античност, Средновековие, Ново време. Чрез възгледите на философите Платон и Аристотел, на педагозите Я. Коменски и Х. Песталоци, а впоследствие на Ф. Шилер и Ф. Фрйобел се проследява възприемането на естетическото и ролята му за изграждането на човешката личност. Открити са идеите, които оценяваме като значими днес: за естетическото възпитание като необходим аспект от изграждането на пълноценна личност, за необходимостта от система от методи за изучаване на изкуството в различните възрастови периоди.

13. Пиронкова М. Константин Иречек и изграждането на модерното българско образование. // *Наука*, 2015, 1, с. 19-25

Статията изследва дейността на К. Иречек в България през периода 1879-1884 г. като главен секретар на Министерство на народното просвещение, като министър и председател на Учебния съвет и е изведен неговият принос за утвърждаване на модерна образователна система в Българското княжество. Оценката на дейността на Иречек е в няколко насоки: изграждане на нормативната база за цялостно уреждане на образователната система съобразно европейските тенденции и традицията от Възраждането; осигуряване на учебни програми, учебници, учебни помагала; управление на училищата; образование и инспектиране на учителите. В краткия период на дейността си К. Иречек залага солидни основи на образование, съчетаващо модерните европейски постижения с традициите на българското учебно дело.

VI. ДОКЛАДИ В НАУЧНИ СБОРНИЦИ

14. **Пиронкова М.** Време на съзидание – българското начално училище в първите години след Освобождението. – В: Обучение и възпитание в началните училища, детските градини и специалните училищни заведения. София, Веда Словена - ЖГ, 2004, с.430-432.

Докладът представя изграждането на българското начално училище през първите години след Освобождението (1878). Анализирани са основните трудности при развитието на началното училище: липса на сгради, неефективен механизъм на финансиране, липса на достатъчно и подготвени учители, липса на учебници и учебни пособия. Изведени са разликите в училищната мрежа и обхвата на подлежащите на обучение ученици в училищните окръжия в западната и източната част на Княжество България, както и разликите между Княжеството и Източна Румелия. Установени са основни постижения на българското начално училище: демократичен характер, достъпност за всички български поданици, независимо от пол, етническа и верска принадлежност, принцип за задължителност.

15. **Пиронкова М.** Социалната педагогика в университетското образование. – В: Висшето педагогическо образование – проблеми, постижения, тенденции. София, Фабер, 2005, с. 398-401.

Докладът разглежда съвременното състояние на социалната педагогика като наука и университетска специалност. Анализирани са първите учебни планове в специалност „Социална педагогика“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ в контекста на съвременните възгледи за социалната педагогика – като интегративна специалност, включваща педагогически, психологически, икономически и правни дисциплини.

16. **Пиронкова М., Стефанов, С.** Развитие на историко-педагогическите дисциплини и подготовката на учители в България (края на XIX – първата половина на XX век). – В: Националното историческо образование. Велико Търново, Фабер, 2005, с. 69-74.

Докладът разглежда история на педагогиката като базова дисциплина в подготовката на българските учители през периода от края на XIX до средата на XX век. В две отделни части е изследвано изучаването ѝ в Софийския университет, подготвящ гимназиални учители и съответно в учебните заведения, подготвящи детски, начални и прогимназиални учители. Първата част е дело на С. Стефанов, а втората на М. Пиронкова. Във втората част са анализирани учебните планове и програми на курсовете за детски учителки, на педагогическите училища (които са мъжки) и педагогическите отдели на девическите гимназии, на институтите за прогимназиални учители. Анализът извежда утвърждаването на история на педагогиката като съществена част от теоретичната подготовка на българските учители, а от началото на XX в. се обособява като отделна дисциплина история на българското образование.

17. **Пиронкова М.** Българският учител в Наредбите-законали 1934-1938 г. – В: Подготовката на учители и социални педагози в навечерието на европейската интеграция. София, 2006, с. 396-399.

Докладът анализира Наредбите-законали от периода 1934-1938 г., които регламентират служебното положение, назначаването, кариерното развитие, инспектирането и уволняването на българските учители. Разгледани са въпросите на подготовката и професионалната квалификация за отделните училищни степени. Промените през периода имат положително влияние върху укрепването на служебното положение на учителския персонал, върху привличането и запазването на подготвени и мотивирани учители. Заедно с това се утвърждават някои негативни тенденции в определянето на българския учител като държавен служител и ангажирането му с несвойствени дейности.

18. **Пиронкова М.** Висшата социална школа – първият образователен институт за подготовка на социални педагози в България. – В: Социална педагогика – история, теория и практика. София, Издателство „Фараго“, 2007, 309-314.

Публикацията изследва мисията и съдържанието на обучението във Висшата социална школа, които я определят като първи образователен институт за подготовка на социални педагози в България. Анализирани са организацията на обучението, структурата на учебния план, преподавателският състав. Изводите от изследването сочат недвусмислено перспективния подход на Висшата социална школа – базова подготовка, съчетаваща икономически, медико-социални, правни и педагогически знания и специализация в социално-педагогическата проблематика.

19. **Пиронкова М.** 125 години предучилищно възпитание в България. // *Приемственост и перспективи в развитието на педагогическата теория и практика.* София, Веда Словена - ЖГ, 2007, с. 680-684.

Докладът извежда приемствеността в развитието на предучилищното възпитание в периода от Освобождението (1878) до 80-те години на ХХ в. В очерталите се четири периода е налице възходяща тенденция, която започна от отделните инициативи на пионерите на предучилищното възпитание, преминава през нарастваща подкрепа от страна на държавната политика и достига до създаването на самостоятелен закон. В периода след 1944 г. предучилищното възпитание достига своя най-голям обхват, обусловен от идеала за работещата майка и стремежа към ранно възпитание в духа на социализма.

20. **Пиронкова М.** Историко-педагогическите курсове на проф. Петър Нойков. – В: 120 години Софийски университет “Св. Климент Охридски” и развитие на педагогическата наука. Симпозиум, посветен на 140 г. от рождението на проф. Петър Нойков. Доклади от Шестата Есенна Научна Конференция на ФНПП София, 21-22 ноември 2008. С., Веда Словена - ЖГ, 2008, с. 661-665.

Докладът разглежда четенията на проф. П. Нойков в Софийския университет върху историческото развитие на педагогическата теория и образователната практика в Европа и у нас. Анализът на архивните документи извежда убеждението на проф. Нойков за значимостта на историческия подход при изграждането на научните основи на педагогиката. Връзката и взаимното влияние на теоретичното педагогическо познание и практическите форми на образованието са в основата на развитието и усъвършенстването на обществото.

21. **Пиронкова М.** Историко-педагогическото знание – основа за подготовката на студентите – педагози. – В: 120 години университетска педагогика. Между традицията и новите реалности. София, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2008. с.693-698.

Докладът е фокусиран върху ролята на историко-педагогическото познание в подготовката на педагозите в Софийския университет. Разгледани са четенията на университетските преподаватели Й. Ковачев, П. Нойков, Хр. Негенцов, Н. Чакъров, Ж. Атанасов. Различните като съдържание и дял в общия учебен план историко-педагогически курсове се отличават с редица общи черти и представляват база на научното педагогическо познание и предпоставка за изучаване на съвременните проблеми на образованието и възпитанието.

22. **Пиронкова М.** Българското образование и модерността – българско-европейски педагогически общувания /XIX-XXв./. – В: Българското образование – национални ориентири и европейски измерения. Сборник доклади от международна научна конференция. Габрово, Издателство ЕКС-ПРЕС, 2008, с. 207-213.

Докладът разглежда различните форми на българско-европейски педагогически общувания през XIX и първата половина на XX в. – образование на българи в европейски учебни заведения, откриване на чужди училища в българските земи, преводи на учебници, учебни помагала и книги, запознаване на българското общество с

образованието в европейските страни, представяне на водещите педагогически идеи в периодичния печат. Изследването разграничава два периода, съответстващи на историческата периодизация – възрожденски и следосвободенски. За първия е характерно приобщаването на България към просвещенските ценности и модерността, а за втория активният обмен и съчетаване на българския опит и традиции с достиженията на европейската образователна теория и практика.

23. Пиронкова М. Богословското образование в България през Възраждането. – В: Седми “Светиниколаевски православни образователни четения” Сборник доклади и съобщения 04.12-05.12.2008 г. Бургас, Димант, 2009, с. 98-104.

Развитието на богословското образование през Възраждането се разглежда в контекста на изграждането на специални учебни заведения за подготовка на учители и свещеници. На базата на уставите и учебните планове на Лясковското и Самоковското училище се извежда заключение за двойното им предназначение (духовно и педагогическо) и съответно балансирана богословска и общообразователна подготовка. Подчертава се значението им за подготовката и израстването на българското духовенство.

24. Пиронкова М. Възрожденските учебници по Свещена история и Свещен катехизис. // Осми “Светиниколаевски православни образователни четения”. Сборник доклади и съобщения. Бургас, Димант, 2010, с. 83-89.

Публикацията представя обучението по религия в новобългарското светско училище чрез анализ на учебниците по Свещена история и Свещен катехизис, които първоначално са преведени от гръцки и руски език, а по-късно са съставяни от известни български учители. Сред тях с ясен изказ и силни възпитателни послания се отличават учебниците на Д. Манчов, Хр. Г. Данов, Т. Хрулев. Извън обичайните библейски истории и разяснението на началата на християнската религия те включват елементи от българската църковна история и нравоучителни текстове.

25. **Стефанов, С., М. Пиронкова** Знанията по религия в българските светски учебници през Възраждането (буквари, читанки, взаимоучителни таблици). – В: Девети “Светиниколаевски православни образователни четения”. Сборник доклади и съобщения. Бургас, Димант, 2011, с. 76-87.

Докладът разглежда въпроса за религиозните знания в българските училища през Възраждането, като се фокусира върху учебниците и пособията по роден език. Изведени са видовете тестове: молитви (специални за учение, основни и дневни), знания из Свещена история и Свещен катехизис, тропари, богослужбни текстове и е проследено участието им в 15 учебника (буквари, читанки, взаимоучителни таблици).

26. **Пиронкова М.** Гимназиалното образование след Освобождението в Юбилейните сборници на българските гимназии. – В: Празнично-юбилейната история. Сборник с доклади от летния семинар в Китен 25-29 юни 2012, С., 2012, с. 185-190.

Публикацията разглежда образа на българските гимназии в Юбилейните сборници, издавани за годишнините от откриването им. Акцентира се на качеството на сборниците като документи за ранния период от развитието на гимназиите. На тази основа се изследва динамиката на училища, ученици и учители за периода от Освобождението (1878) до Съединението (1885) и се извеждат някои от проблемите пред гимназиалното образование.

27. **Пиронкова М.** Предучилищното образование – от забавачката до детското училище. – В: Юбилейна международна университетска конференция „130 години предучилищно образование в България“. Сборник доклади, Велико Търново, Университетско издателство „Св. св. Кирил и Методий“, 2012, с. 64-69 /CD/

Докладът разглежда мястото на предучилищното образование в българското просветно законодателство и съответното развитие на заведенията, в които се осъществява – детски училища и детски градини (създадени по педагогически причини) и дневни детски приюти, детски ясни и сиропиталища (откривани по социални мотиви). Поставя се

въпросът за проблемите пред съвременното предучилищното образование и неговия характер – и социален, и педагогически.

28. **Пиронкова М.** Българското училище в Наредбите-закопи 1934-1938 г. – В: История, манипулации, обществени рефлексии. Сборник с доклади от летния семинар в Китен 16-20 юни 2014 г. С.,ИК „Ваньо Недков“, 2014, с.74-85.

Публикацията изследва училищната политика на българската държава след деветнадесетомайския преврат 1934 г. Анализирани са стремежите на политическия кръг „Звено“ към засилване на държавното регулиране в образованието, към разширяване на професионалния клон на образователната система за сметка на общообразователния, към засилване на възпитателните тенденции в българското училище. Резултат от тази политика е централизация на образователната система и въвеждане на конкурсното начало при подбора на учителския персонал. Професионализирането остава нереализирано, както и засилването на възпитателната роля на училището.

29. **Пиронкова М.** Изграждане на българските гимназии след Освобождението на България. – В: История на просветното дело – нови изследвания, уникални културни ценности и музейни колекции. Иновативни форми на представяне. Габрово, Издателство ЕКС-ПРЕС, 2015, с. 200-205.

Докладът представя развитието на гимназиите в Княжество България и Източна Румелия през първите години след Освобождението на България. Изведени са трудностите, породени от политическата нестабилност, от липсата на нормативна база, от пренасочване на учителите към администрацията – държавна и местна, от оскъдната материална база, от разнородната подготовка на постъпващите ученици.

30. **Пиронкова М.** Константин Иречек и българските училища в Македония и Одринския вилает. – В: Общество, памет, образование История и обществени нагласи. Сборник с доклади от летния семинар в Китен 25-30 юни 2015 г., С., ИК „СТИЛУЕТ“ ЕООД, 2015 с.53-61.

Публикацията изследва непроучен аспект от дейността на Константин Иречек за поддържане на българските училища в Македония и Охридския вилает на базата на документи от архива му и на кореспонденцията му с Натанаил Охридски. Неговата позиция се основава на политиката на ангажиране на общините с организацията и издръжката на училищата и умерена подкрепа от страна на държавата чрез целеви помощи и отпускане на стипендии.

VII. ДРУГИ

31. **Пиронкова М., С. Стефанов** „Сърцето е повече от метода“ – интервю с Вера Начева – Петкова, ветеран на предучилищното възпитание в България. // *Аз-Буки*, бр. 16, 21-27 април 1993 и бр. 20, 19-25 май 1993.

Интервюто представя подготовката на детски учителки през 30-те и 40-те години на ХХ през погледа на В. Начева-Петкова

32. **Пиронкова М.** Среца на миналото, настоящето и бъдещето на социалната педагогика. // *Обществено възпитание*, 2006, бр. 6, с. 72-73.

Представено е съдържанието и основните насоки в дискусиите по време на Юбилейната конференция на катедра “Социална педагогика и социално дело“ при ФНПП 17-18.11.2006 г.

33. **Пиронкова М.** Подготовката на социални педагози – компетенции и реализация. Дискусия от кръглата маса на катедра „Социална педагогика и социално дело“, СУ „Св. Климент Охридски“. // *Педагогика*, 2011, №11, с. 4-10.

Представено е съдържанието на дискусията от кръгла маса, организирана от катедра “Социална педагогика и социално дело“ при ФНПП.

